

NIEZWYKŁE PODWODNE SPOTKANIA

Tekst Anna Sołoducha

Zdjęcie Piotr Szczodrak

RAJA AMPAT MOŻNA PODZIELIĆ NA TRZY GŁÓWNE OBSZARY: MISOOL NA POŁUDNIU, CIEŚNINĘ DAMPIER W CENTRUM ORAZ WYSPIY WAYAG I KAWI NA PÓŁNOCY. **ODKĄD W LATACH 80-TYCH I 90-TYCH NAUKOWCY ROZPOCZĘLI BADANIA W TYM OBSZARZE, STAŁO SIĘ JASNE, ŻE LICZBA WYSTĘPUJĄCYCH TU RÓŻNYCH GATUNKÓW JEST NIEZWYKŁA.**

Jego położenie na bardzo dalekim północnym krańcu archipelagu indonezyjskiego, dokładnie tam, gdzie masywny strumień ciepłej wody z Pacyfiku wpływa do archipelagu, wraz z jego topografią i historią geologiczną, uczyniły Raja Ampat idealnym miejscem lęgowym dla zdumiewającej liczby gatunków.

Safari po wodach okalających archipeląg przypomina bajkę. Widoki, krajobrazy przyprawiają o zawrót głowy. Wysepki porośnięte bujną zielenią, urwiska, namorzyny, odgłosy ptaków

i przelatujące nad głowami nietoperze tworzą magiczną aurę. **Podczas 10-dniowego safari zrobiliśmy 31 nurkowań – naprawdę! Co więcej – każde było warte zejścia pod wodę!!)**

Raja Ampat to obfitość. Obfitość ryb, gatunków koralowców, gąbek, roślinności. Batfishy, jackfishy, różne rodzaje ośmiornic, w tym przepiękna „blue – ringed octopus”, gigantyczne langusty, hiszpańskie makrele, barakudy, ogromne – majestatyczne żółwie, stada mobuli, scorpionfish, crocodile fish... można tak wymieniać bez końca. Mureny chowały się w skałach, a czar-

no-białe clownfish broniły potomstwa w ukwiałach. Topografia miejsc jest zazwyczaj podobna, ale na każdym nurkowaniu zaskakuje nas coś innego pod wodą. Można mieć nieodparte wrażenie, że przez całe nurkowanie trzeba obracać głową bo „co chwilę coś jest”; Niemalże stada bumblehead parrotfish – często mylące z napoleonami umilały nam wiele nurkowań. Rekin czarno- i biało-pletwe pojawiały się od czasu do czasu, odwracały naszą uwagę od tego, co dzieje się na rafie. Nie można nie wspomnieć o oszałamiającym świecie makro. Ga-

Zdjęcie Piotr Szczodrak

Zdjęcie Anna Soloducha

tunków, kolorów, rozmiarów crittersów – czyli małych stworzeń morskich, jest co nie miara. Ślimaki nągoskrzelne (w życiu nie widziałam tylu rodzajów!!), kraby, krewetki... świat makro powala zarówno za dnia, jak i w nocy. Nurkowania nocne na Raja Ampat to istny rarytas.

Od 2013 roku całe 46 000 kilometrów kwadratowych Raja Ampat jest rezerwatem rekinów. Oznacza to, że podczas nurkowania w tym regionie można zobaczyć naprawdę sporą rzeszę. Zobaczymy tu rekiny czarnopłetwe, białopłetwe i szare rekiny rafowe. Ale gatunkiem, o którym trzeba wspomnieć jest rekin dywanowy – Wobbegong. Jest to gatunek o spłaszczonym ciele z szeroką i płaską głową. Fałdy skórne po obu stronach otworu gębowego tworzą charakterystyczną „bródkę”. Rekin dywanowy to jeden z najrzadziej spotykanych rekinów i mierzy ok. 3 m długości. Rozmieszczony w płytkich wodach umiarkowanych i tropikalnych zachodniego Oceanu Spokojnego i wschodniego Oceanu Indyjskiego, najczęściej spotykany jest w Australii i Indonezji, a w szczególności – na Raja Ampat. Jest on daleki od potężnego, budzącego strach, torpedowego obrazu, jaki mamy z większością rekinów. Ten ozdobny rekin ma płaski korpus, który jest dobrze zakamuflowany, z szerokimi plamami kolorów pasującymi do otaczającej go rafy. Ponieważ mają one zdolność do pompowania wody przez skrzela, nie mają potrzeby ciągłego pływania i dlatego większość życia spędzają leżąc nieruchomo na dnie rafy. Jest całkowicie niegroźny, można byłoby się obok niego nawet położyć;) Drugim gatunkiem rekina godnym wyróżnienia jest „epaulette shark”, bardziej znany jako „walking shark”. Jest to rekin, który wykorzystuje

Zdjęcie Piotr Szczodrak

swoje płetwy brzuszne do „czołgania się” po dnie, co wcale nie oznacza, że nie potrafi pływać! Jest to rzadko spotykany okaz, bo oprócz Raja Ampat widziałam go tylko raz na Galapagos.

Dla pasjonatów podwodnej fotografii pomocną informacją będzie fakt, że nurkowania typu macro lub muck („muck” charakteryzuje się płytszymi zanurzeniami i spędzaniem czasu na piaszczystym dnie, gdzie zabawa polega na odnajdywaniu skrywających się przedziwnych stworzeń) – sprawdzą się idealnie w tej części Indonezji. Pygmy seahorses (koniki morskie), Ghost pipefishes czy powalająca ilość gatunków ślimaków nągoskrzelnych to gratka dla fanów makrofotografii. Karłowate koniki morskie są prawdopodobnie najmniejszymi gatunkami typu „makro”, jakie można znaleźć na Raja Ampat i rzeczywiście tak jest, bo mierzyły ok. 0,5 cm na 1,5 cm. Dostrzeżenie tych koników morskich wymaga nie lada umiejętności, ale jeśli już się je dostrzeże – radości nie ma końca.

Ostatnim gatunkiem, którego nie można pominąć ani nie zobaczyć podczas nurkowania w Papui Zachodniej – jest manta. Jednym z najsłynniejszych miejsc na spotkanie z tymi łagodnymi olbrzymami jest „Manta Sandy”. Ogromne, majestatyczne, latające. Takie były manty na Raja Ampat. Występują tu zarówno czarne manty rafowe jak i największe – oceaniczne, a także płaszczki oraz mobule. Manty oceaniczne mają rozpię-

Zdjęcie Anna Soloducha

Zdjęcie Anna Soloducha

Zdjęcie Anna Soloducha

tość skrzydeł od 5 do 7 metrów. Nurkowanie z szybującymi nad tobą mantami tej wielkości dokładnie wyjaśnia, dlaczego ich nazwa pochodzi od hiszpańskiego słowa „la manta” oznaczającego koc. Ciekawostką jest, że przewodnicy nurkowi starają się rozpoznawać manty – fotografując je. Specjalne oprogramowanie analizuje część brzuszną każdego osobnika sprawdzając, czy manta znajduje się już w bazie danych, czy jest nowym, nieznanym badaczom jeszcze stworzeniem! Zdjęcia pozostają w bazie, aby porównywać je z kolejnymi fotografiami napotkanych mant. Metodę rozpoznawania mant stworzyła organizacja *Manta Trust*.

PIANEMO

Oprócz tego, co dzieje się pod wodą – część lądowa również potrafi zaskoczyć. Raja Ampat znane jest jako „koralowe wyspy”, a jedną z nich jest Pianemo. Wapienne wyspy znajdujące się na tym obszarze to nic innego jak geologiczny zapis zjawisk fizycznych jakie rozpoczęły się ok. 15 mln lat temu i trwają do dziś. Obecnie podziwiamy lagunę w kształcie pięcioramiennej gwiazdy, powstałej na skutek zapadnięcia się podziemnych jaskiń. Społeczności otaczające Pianemo nazywają tę wyspę „małym Wayagiem”. Dzieje się tak dlatego, że jeśli spojrzysz na ten obszar z góry, zauważysz, że ta grupa wysp

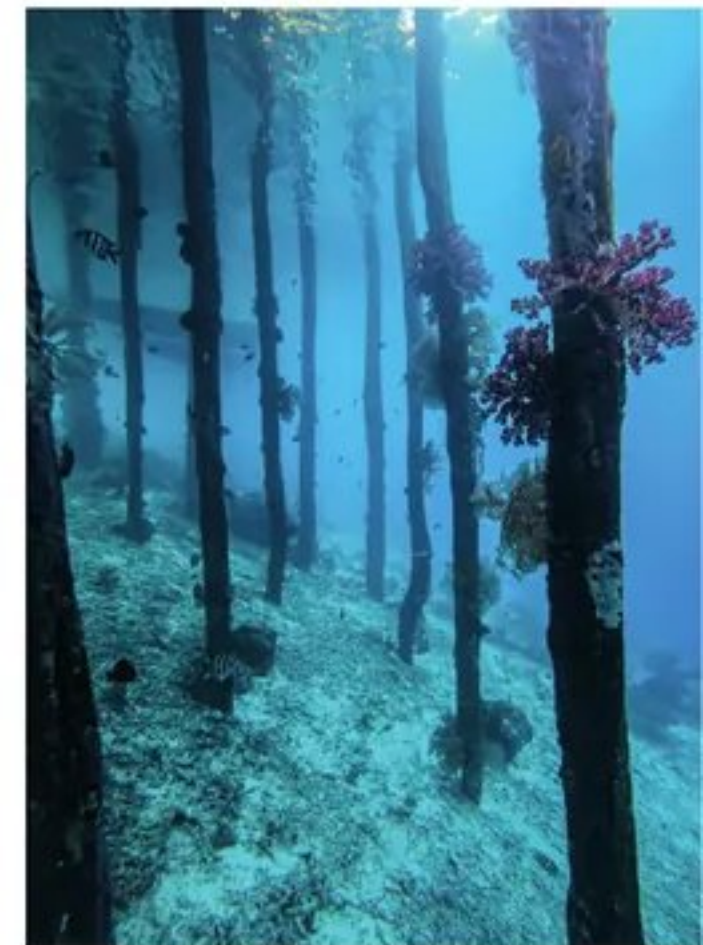
Zdjęcie Anna Soloducha

przypomina miniaturową wyspę Wayag. Spacer na punkt widokowy, z którego mogliśmy podziwiać lagunę z wapiennymi formacjami, jest obowiązkowym punktem podczas pobytu na Raja Ampat.

JELLYFISH LAKE

Jest jeszcze jedno wyjątkowe miejsce w tym archipelagu. Nie wiele destynacji na świecie może poszczycić się takim ewenementem jak... jezioro Meduz. Płyniemy w kierunku małej, bezludnej wysepki, ukrytej w papuaskiej dżungli. Tutaj gęsta zaslona klifów porośniętych lasem deszczowym chroni lagunę, w której znajduje się rzadki i piękny ekosystem. Na pierwszy rzut oka wyspa wydaje się niedostępna, otoczona ostrym wapiennym krasem. Z pomocą naszych indonezyjskich przewodników wspinamy się po śliskich głazach i pokonujemy stromą, dość wymagającą wędrowko-wspinaczkę, docierając w końcu do przepięknego jeziora, ukrytego w sercu lądu. Jellyfish

Obecnie podziwiamy lagunę w kształcie pięcioramiennej gwiazdy, powstałej na skutek zapadnięcia się podziemnych jaskiń. Społeczności otaczające Pianemo nazywają tę wyspę „małym Wayagiem”.

Zdjęcie Anna Soloducha

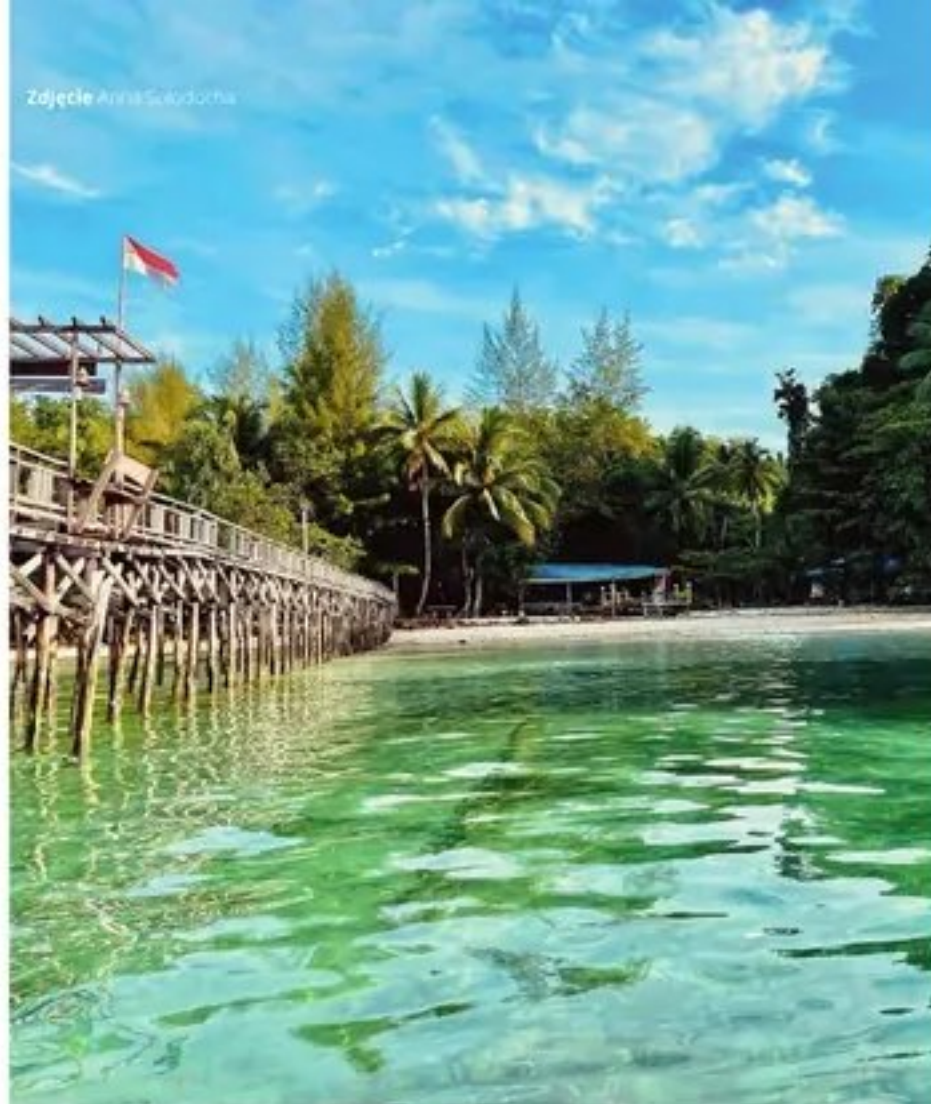
Lake jest jednym z zaledwie trzech miejsc na naszej planecie, gdzie znajdują się meduzy pozbawione właściwości parzydełkowatych. Żyjąc w odosobnieniu od drapieżników pozbyły się właściwości ochronnych. Do najślyniejszych przedstawicieli tych gatunków słodkowodnych meduz należą: gigantyczna złota meduza, meduza księżycowa oraz kajopeja. Snorkujemy w jeziorze wyposażeni w maski, rurki oraz buty nurkowe, a także sprzęt foto i wideo. Małe meduzy krążą wokół nas, aby następnie udać się w głębsze partie jeziora. Można je dotykać, filmować, stawać oko w oko – są całkowicie niegroźne, a pływanie z nimi, to niezapomniane przeżycie.

BIRDS OD PARADISE

Raja Ampat to nie tylko jedno z najbogatszych środowisk morskich na Ziemi, z zapierającymi dech w piersiach krajobrazami, ale jest także domem dla wielu gatunków ptaków. Na wyspach Raja Ampat zarejestrowano ponad 250 ptaków. Najślyniejsze

Zdjęcie Anna Sukudorcha

Zdjęcie Anna Sukudorcha

Zdjęcie Piotr Szczodrak

Zdjęcie Piotr Szczodrak

to: czerwony rajski ptak (endemit!) oraz rajski ptak Wilsona. Zachęcam, aby skorzystać z wczesno-porannej wycieczki do tropikalnego lasu, aby zobaczyć i usłyszeć te wspaniałe ptaszyny. Są jednym z kultowych symboli Papui. Ptaki te pojawiały się w mitologiach wielu kultur, a niektórzy rdzenni mieszkańcy postrzegają rajskie ptaki jako duchy reprezentujące ich zmarłych przodków. Inni uważają, że są fizycznym ucieleśnieniem mitologicznych istot zamieszkujących lasy. Pióra były również używane przez tubylców do dekoracji ciała podczas ślubów. Wiele tradycyjnych tańców zostało zainspirowanych pokazami zalotów „Rajskich Ptaków”, które do dziś można obserwować

wśród lokalnej społeczności. Podczas zalotów do samic, samce rajskich czerwonych ptaków wykonują piękny pokaz, wachlując i tańcząc z jaskrawo ubarwionymi skrzydłami, pióropuszcami i ogonami.

Raja Ampat to nurkowy Everest. To miejsce, w którym spełniają się wszelkie nurkowe marzenia. Marzenia o przepięknej wodzie, pełnej wspaniałych, kolorowych raf, ale także o wielkich przedstawicielach marzeń każdego nurka: koników morskich, mant, barrakud, rekinów Wobbegong... Czy to wszystko pozostawia jeszcze jakieś wątpliwości, aby tu zanurkować? Tu przecież woda... aż „tętni życiem”.